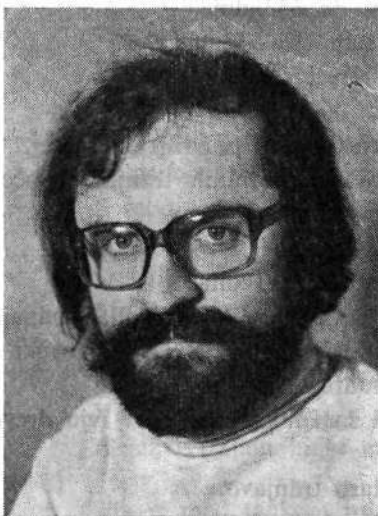

Vampir z Gorjancev

ODLOMEK IZ PRAVLJIČNE POVESTI

Mate
Dolenc

Predavalnica, v kateri smo poslušali predavanja profesorja Hipolita, se je od katedra terasasto dvigala proti zadnji steni, tako da so tisti, ki so sedeli v zadnjih vrstah, sedeli skoraj tik pod stropom. A ta predavalnica je bila tako velika — tudi največja na šoli — da si od spodaj že težko razločil študente v zadnjih vrstah, in poleg tega so bile še neonske luči, ki so razsvetljevale prostor, najsvetlejšo spodaj, in so medlele, čim

višje so se dvigale terase, ker jih tako zadaj in tako visoko niso več obnavljali. Zato so študenti iz zadnjih vrst sedeli sklonjeni nizko nad svojimi zapiski, gledali so vanje s priprtimi očmi in so večinoma nosili naočnike. Če si jih gledal od spodaj navzgor, si videl samo temne obrise človeških postav in njihovo neznatno premikanje.

Spodaj je bilo seveda dosti bolj živo, ker je bilo dovolj svetlo. Na steni je visela zelena tabla s štirimi ploščami, ki so se sklapale in razklapale; pred tablo je bila zelo dolga miza in nekateri profesorji, ki so med predavanji živahno hodili sem in tja, so morali precej prehoditi, da so prišli do njenega konca in nazaj. Ob njej, na začetku, je bil govorniški pult, tam je profesor stal, pred seboj je imel na pultu zapiske in lahko se je nanj naslonil s kolcem. Tako je navadno predaval profesor Hipolit.

Po kratkem presledku so se začele vrste klopi. V prvih so sedeli najbolj prizadevni slušatelji, v Hipolitovem primeru največ dekleta, ki so prišla iz gimnazij z odličnimi spričevali in so poslušala predavanja o literaturi iz erotične ljubezni do literature. V naslednjih vrstah so bili študentje, ki sicer niso bili odličnjaki, a so prišli semkaj iz globjih, znanstvenih ali humanističnih razlogov — seveda pa so bili med njimi tudi tisti, ki so mislili, da bojo na tem oddelku najlažje prišli skozi študij do diplome. Bilo je dosti mladeničev, ki so pisali pesmi ali prozo in so prišli v prepričanju, da se bojo tu naučili obrtnega dela te stvari. Med dekletimi so bile med izrazitejšimi tiste, ki

so jih odklonili na gledališki akademiji in so hotele v duhu literature preživeti leto dni do naslednjih sprejemnih izpitov akademije. Potem so bili tu izredni slušatelji, ki so prihajali iz hobija, ker so slišali, da so Hipolitova predavanja zanimiva, ali pa so jih potrebovali ob kakem drugem študiju ali delu — med njimi pa so bili tudi taki, ki so prihajali službeno, po nalog, vendar se v ničemer niso razlikovali od drugih in njihova navzočnost je bila nekaterim znana, a neoprijemljiva in nedokazljiva, hkrati pa tudi nemoteča, tako da se z njimi, razen v šali, nismo ukvarjali.

Nekega hladnega decembrskega torka, ko je bila dežela pokrita s snegom in smo se že dogovarjali, kje bomo praznovali prihod novega leta, sem prišel na Hipolitovo predavanje, tako kot vsak torek, če nisem bil na potovanju ali v samostanu. Prišel sem med zadnjimi, kajti malo prej sem bil še v gostilni, kar je bil del študentskih navad tistega časa — zato je bilo problematično, ali bom dobil prostor ali ne in pripravil sem se na to, da bom sedel na stopnici ali na enem od robov klopi. A preden sem obupal, sem vseeno obstal pod vrstami in s pogledom zaobjel ves veliki prostor, od sprednjih, močno osvetljenih vrst, kjer so pridna dekleta s pripravljenimi zvezki in kemičnimi svinčniki napeto čakala profesorjev prihod, do zadnjih, temnih kotov pod stropom. Tak pregled velike predavalnice je bil dosti težaven in vedno me je spremljal neprijeten občutek, da stojim spodaj čisto sam pred vsemi in da vsi strmijo vame. Seveda pa niso niti strmeli, niti nisem bil sam, ker so študenti še in še prihajali in dosti jih je prišlo celo, ko je profesor že govoril.

Nekje sredi vrst sem odkril prijatelja Rodina, a na moj vprašljivi namig je odkimal, ni imel prostora zame. V tistem trenutku je stopil v predavalnico profesor demonstrator Bartelj, suh in kljub mladosti plešast študent, eden od simpatičnih novomeških oblomovcev — ki je opravljal nekakšne tajniške posle, prenašal knjige in zapiske in upravljal s seminarsko knjižnico — vedno je prišel tik pred profesorjem, in to je pomenilo, da je Hipolit na poti. V istem trenutku je neka študentka v šestnajsti vrsti kriknila — morda je kaj važnega pozabila, ali pa se ji je ulila nepričakovana menstruacija — pograbila je svoje reči s klopi in stekla dol, njena prijateljica, ki je sedela zraven, pa ji je sledila, ne vedoč, zakaj. Obe sta zapustili predavalnico. Pognal sem se po terasah navzgor in sedel na enega od izpraznjenih sedežev. Vrata so se za dekleti zaloputnila, a se že v naslednjem trenutku spet odprla in med podboji se je pojavil Hipolit, visok, s sršečimi rdečimi brki in rdečimi lasmi, ki so mu uhajali na čelo in si jih je popravljaval s širokimi kretnjami zdaj ene, zdaj druge roke. Hkrati z njim pa se je v vratnem okviru pojavila ženska figura, pol zakrita za njegovim hrbtom, le dolge črne lase in kos čela se je dalo videti čez njegovo ramo. Ker pa je to trajalo le kak hip in je Hipolit brez odvečnih korakov zavil k svojemu govorniškemu pultu, sem lahko že naslednji trenutek prepoznal Lenoro Nobelwein, ki sem jo nazadnje videl, ko se je z očetom na mopedu odpeljala s prizorišča požara v Šentjerneju.

Enakomerni šum pogovorov, ki je do tega časa polnil dvorano, je ponehal kot ugasel slap — le redki curki besed, ki jih lastniki niso mogli pravočasno ujeti, so še prasnili v prostor. Demonstrator je obrnil tablo, ki je

bila popisana z besedami v cirilici, ostalimi od slavistov, in pokazala se je nova zelena površina, na kateri so bile samo tri besede — bit in nebit — kar je stalo tam od prejšnje Hipolitove ure, kot bi nekdo tja odložil nebitven ostanek bistvenega — ali morda bistven ostanek nebitvenega — potem ko je bila celota že odstranjena in zbrisana. Pri tem obratu je tabla škripala kot vrata kakšne stare lesene hiše duhov. Profesor je po nesreči z nogo butnil ob rob govornega pulta. Iz dvorane se je zaslišal osamljen smeh, ki je od sramu nad samim seboj nemudoma utihnil — za njim z druge strani prostora, osamljen stok, kot bi ga povzročila bolečina, a kaj pa bi počela bolečina na tem kraju, kjer smo bili vsi astralni? Najbrž si je le kdo priprl ritni hlebec med dva stola. Nekomu je padel svinčnik na tla. Neprestano so škripali utrujeni stoli in pod nogami je škrtal lesen poden teras.

Lenora je bila nekaj časa videti zgubljena. Prvič je bila v tej predavalnici in že prvič je zamudila in se znašla brez prostora. Meni se je zdelo, da je zelo dolgo stala na sredini poti od vrat, do prve vrste in z dolgim pogledom velikih črnih oči iskala prostor, kamor bi sedla ali se vsaj postavila. Profesor Hipolit je za pultom listal zapiske, in ko je očitno našel pravo stran, kjer je bil začetek osnutka za predavanje tega dne, je poslal sluшатeljem dolg pozdravni pogled, ki se je ob povratku navzdol ustavil na Lenori. A samo za hip. Rekel je:

»Nocoj bomo v tem seminarju nadaljevali in dopolnili vprašanja, ki smo si jih zastavljali v preteklih tednih. Gre predvsem za vprašanje smrti kot temeljnega in edinega merila za preskušanje sveta in ljudi, o čemer smo že govorili. To pot se bomo — malo pozneje — celo nekoliko oddaljili od literature same, to je od literature, ki jo najdemo v knjigah . . .«

Medtem ko je Hipolit govoril, je prihajala Lenora po stopnicah proti meni. Ko me je prepoznala — kajti o tem ni bilo dvoma, njene oči so se trdno zasidrale vame, kot v edino znano točko sveta, v katerega je stopila — sem po spremembi v njenem pogledu — seveda bi bilo težko opisati, v čem je bila ta sprememba, a najbrž so se ji velike oči še bolj razširile in blisnile — ugotovil, da ve, kje bo dobila prostor, čeprav od spodaj ni mogla opaziti vrzeli med mano in mojim sosedom, saj so bili sedeži precej stisnjeni drug k drugemu in smo se na njih bolj tiščali, kot ne. Poleg tega je šestnajsta vrsta precej daleč od vznožja teras in že precej visoko. Dosti neonskih luči na stropu tega dela predavalnice je pokvarjenih, nekatere od časa do časa utripajo in se spet prižgejo in samo nekaj jih nepretrogoma gori. Seveda pa je v primerjavi z naslednjimi vrstami — in koliko jih je, nisem mogel nikoli ugotoviti, ker sem se ob štetju zmerom zmedel — v šestnajsti in obeh sosednjih še kar svetlo.

Nekaj časa sem se bal, da se bo sosed na drugi strani praznega sedeža premaknil k meni in za njim vsa vrsta, tako da bi morala Lenora sestti na prvi sedež ob prehodu, kajti to mu je prišlo na misel, na srečo pa se drugim to ni zdelo potrebno, morda so čutili, da je dekle namenjeno k meni — vstali so, da je lahko prišla mimo njih. Le sosed je še vedno kazal namen, da se premakne; a ko je bila Lenora pred njim in mu je pogledala v oči, mu je beleznica padla iz roke na klop in v lica mu je šinila rdeča barva, kot da se

bo vnel. Lenora je šla mimo njega in sedla. Sosed se je sesedel, njegov sedež je od napora zacvilil kot prašiček in miza za njim je z lesenim stopalom, kot iz jeze, topotnila po tleh, ker jo je zadel s hrbtom.

Lenora me je pozdravila s pritajenim glasom, ki je bil globok in malo hripav. Besedo »zdravo« je izgovorila, kot da se že dolgo pozna — ali pa se je meni le zazdela tako domača? Prikimal sem, ali sem kaj rekel ali ne, pa nikoli nisem zvedel.

Predavanje se je spremenilo v izmenično vdiranje njegove vsebine vame — to so bili stavki, včasih pa celi odstavki Hipolitove razlage o smrti, merilu življenja — in namišljenimi dialogi, ki sem jih imel z Lenoro. Kmalu po začetku, sem ji, na primer, rekel; »Stopila si v predavalnico mojega življenja« in ona je odgovorila; »To pomeni, v preddverje smrti«, profesor Hipolit pa; ». . . ni pa si mogoče zamisliti junaka, ki bi bil nosilec smrti, ni mogoče ustvariti predstavnika mrtvih, kajti v tem primeru bi mrtvi izgubili svoje »pasivno gibanje«, smrt bi izgubila značaj temeljnega in vseopredeljujočega vendar nedosegljivega dejstva. . .« V naslednjem delu tega mnogogovora sem poslušal dialog, ki sem ga nekoč napisal v poskusu proze, s katero sem nameraval utemeljiti svojo bit, v črtici, ki je imela naslov Barbara, ki je prav tako potekala v tej predavalnici.

»Prav ti si bil izbran,« je rekla (namreč Barbara).

»Izbran za kaj?« sem vprašal.

»Da sedeš na ta prostor.«

»Bilo je pač naključje,« sem rekel.

»Malokdo v tem prostoru je doživel tako naključje.«

»Ali so taka naključja redka?« sem vprašal.

»Redka so, a prav od njih je odvisno vse. Poglej okrog! Kako malo jih je.«

Pogledal sem okrog in videl, da jih ni tako malo, saj je bilo v predavalnici mnogo parov, ki so hodili skupaj že dlje časa in za katere smo vedeli, da so precej zaljubljeni in celo srečni, kar je pobijalo trditev iz moje proze. Po drugi strani pa bi lahko menil, da so te ljubezni le lažni videz in blišč in da se bojo vse slej ko prej slabo končale, razvodenele in se zameglile, nekatere kmalu, druge pozneje, tretje čez mnogo let, v starosti in nazadnje vse v smrti. Torej je imela Barbara iz proze prav — kdo pa so potem tisti redki, ki jih je vendarle priznala? Slavni, veliki možje, katerih ljubezni še danes živijo — če ne v njih, ki so mrtvi, pa v nas, živih, ki se jih spominjamo in jih častimo?

Z mojega prostora sem lahko videl Rodina in videl sem, da pogleduje proti meni — sedel je le tri vrste niže. Ko sva se končno ujela s pogledi, se je zarežal, kot bi se režala simbolna gledališka maska — videl in prepoznal je Lenoro. Drugič je bil videti nekoliko zaskrbljen. Tretjič je imel neki predlog, ki ga je hotel spraviti do mene, pa ni šlo. Z mimiko sem mu dal vedeti, da je časa dovolj in da se počakamo po predavanju.

Profesor Hipolit je zdaj s presenetljivim obratom speljal svoje dotodanje izvajanje v drugo smer. Prebil je zadnjo in, kot je kazalo do te stop-

nje, neprobojno steno, do katere je prišel in se zagnal v spočetka navidez smešno, gotovo pa presenetljivo razsežnost, ki je bila na drugi strani;

»Prej sem rekel, da se bomo oddaljili od literature, vsaj od tiste, ki je zapisana v knjigah. Kot prehod nam bo služila še vedno literatura, vendar literatura nižje vrste, neke vrste šund, ki pa bi mu lahko rekli tudi »klasični« šund, v boljšem pomenu besede. Najbrž vsi poznate roman o vampirju Drakuli. Drakula je bil grof, ki je baje v resnici živel v Romuniji — v pokrajini, ki se je imenovala Transilvanija. Bil je hudoben graščak, ki je nenasitno izkoriščal kmete — tlačane; kot se temu pravi, jim je »kri pil«. Le njegova smrt bi jih lahko rešila njegove krutosti. No, lepega dne Drakula res umre; a namesto da bi dal po smrti kmetom mir, se spremeni v vampirja in jim še naprej pije kri — tokrat dobesedno, kot krvoses, vedomec; tudi verovanja drugih ljudstev poznajo vampirizem. Res je, da literarna veda romana o Drakuli ne sprejema za »pravo umetnost«, je pa preveden v skoraj vse svetovne jezike in popolnoma mu ne moremo odreči vrednosti. V tem romanu namreč lahko odkrijemo misel, da smrt le ni tisti skrajni in neprobojni konec aktivnosti življenja. Tu pa nameravam zdaj začasno in navidez zapustiti literaturo — in Drakulo v smislu šunda — in se posvetiti pomembnejšemu umetniškemu dejanju, z drugega področja ustvarjanja — filmu. Toda, saj lahko rečemo, da literature ne gre omejevati zgolj na tisto, kar je napisano, kar lahko otipljemo na papirju, mar ne?«

Vtem sem začutil na komolcu rahel dotik. Pogledal sem Lenoro — rad bi jo gledal ves čas, a si nisem še upal, saj še nikoli nisem z njo govoril. Gledala me je in začenjala premikati ustnice v govor; njene oči so žarele, kot da pronicajo vame z laserskimi žarki in raziskujejo mojo notranjost, v nasprotju z našo vsakdanjo, omejeno zmožnostjo površinskega vida. Pričakoval sem, da bo izgovorila kaj v zvezi s smrtjo in življenjem, da bo rekla »večnost« ali vsaj »daljava« — rekla pa je:

»Kam pa hodiš zvečer, ko je predavanje konec?«

»V gostilno,« sem odgovoril. Beseda »gostilna« pri meni sicer še ni dosegla pomena, ki ga je imela za konzula. Pod ognjenikom beseda »kantina«, a ima vendar pomen, ki ga ne morem in nočem zmanjševati; vendar pa je v tem primeru za hip zazvenela prostaško.

»Me nocoj vzameš s seboj?«

Pokimal sem.

»... in vendar je to mogoče,« je nadaljeval profesor Hipolit, »v Polanskega Plesu vampirjev postane smrt aktivna, smrt sama kot pojem, utelešena v grofu Von Krolocku, njegovem sinu Herbertu, gostilničarju Chagalu in drugih — in po drugi strani, postanejo aktivni mrtvi ljudje, saj vampirji so mrtvi in krvi živih ne potrebujejo za življenje, ampak zato, da z njo hranijo svojo smrt; in ne samo, da so aktivni v svojih malih dejavnostih znotraj gradu in v njegovi okolici, ampak prek profesorja Ambronziusa, njegovega pomočnika Alfreda in lepe Sare celo zanesejo svojo akcijo — to je smrt — po vsem svetu. Gre torej za aktivne mrličje in s tem je bila presežena smrt kot končna razsežnost...«

Seveda po predavanju z Lenoro nisva mogla biti sama. Imeli smo navado zahajati v gostilno Mrak in ker se je predavanje končalo ob pol devetih zvečer in je to najlepši čas za v gostilno, nas je bilo zmerom precej; šli smo od šole tja v večjih in manjših skupinah in še na poti diskutirali o predavanju ali pa ga že na poti pozabili. Tisto, kar je hotel Rodin prej povedati čez vrste, je bil seveda predlog, da gremo k Mraku, in to smo storili. Rodin in Lenora sta se predstavila, medtem ko se midva z Lenoro med seboj nisva, ne tedaj, ne kdaj pozneje — na formalen način. Zdelo se mi je, da bi bilo to nepotrebno, saj je vse potekalo tako, kot da se že od zdavnaj poznavata.

Dobili smo prostor v prvi, manjši sobi — k mizi za štiri nas je sedlo devet, stole smo potegnili od sosednjih miz ali jih prinesli iz druge sobe, razpostavili smo jih v krogu, tako da so nekateri sedeli precej daleč od mize in so morali stegovati roke, da so prišli do kozarcev. Naročili smo ceneno črno vino, ki se je že prav kmalu polilo prvemu in se bolj ali manj ves čas polivalo vsem, da je bil prt kmalu rdeč, kot bi krvavela miza pod njim. Soba je bila obita z lesom do polovice višine sten in v luči je bila žarnica majhne svetlobne vrednosti, zato je bila soba videti temna, še bolj pa je bila zadimljena, ker smo večinoma vsi kadili razne vrste tobakov na razne načine, da smo se počasi komaj videli čez mizo. Hrup je bil precejšen, pri sosednjih mizah je bilo nekaj zelo pijanih, pri naši so jih hitro dohitevali, ventilator pod stropom je močno brnel, dima pa ni požiral, vrata so se odpirala in zapirala, množice hipijev so oprezovale za prostorom, natakariče so zmerjale, od točilne mize, ki je bila na drugi strani hodnika, je prihajal celo žvenket razbijanja kozarcev — v tem hrupu, ki pa nam je bil v bistvu prijeten, saj smo bili sami njegov del, njegovi sopovzročitelji in odjemalci — v tem hrupu sva se z Lenoro pogovarjala, dotikajoč se s koleno, vsak ob eni stranici miznega vogala, ki je bil med nama.

»Prišla sem na to predavanje,« je govorila Lenora, »ker iščem študij, ki bi mi bil všeč. Poslušala sem tudi predavanja na drugih šolah, na gledališki akademiji, na likovni . . . do pomladi se moram odločiti.«

Pokadila je mnogo cigaret. Dimi vseh oblik so plavali okrog nje kot pajčolani.

»Z mamom sem živela na Labradorju, v tundri. Sredi močvirja je stala najina hiša, moderna arhitektura, kot bi ležal leteči krožnik na megli. Atmosfera je bila včasih prav grozljiva — osamljena drevesa, gruče prihuljenega grmovja, ki kot da čakajo trenutka, ko bojo planile iz megle; in jaz sem bila tam kot majhna punčka, in tam sem rasla, z meglo in vodo . . . Zvečer in zjutraj so prihajali jeleni lopatarji na naš travnik, do trebušov so bili potopljeni v meglo, da je bilo videti, kot da plavajo po njej.«

Pripovedovala je počasi, kot da jo še vedno teži utrujenost tiste dežele.

»Si moreš misliti, da cele mesece nismo videli sonca? Samo megla, megla, vsak dan megla in pozimi je bila povrhu še temna, čeprav nikoli popolnoma črna — nikoli se ni popolnoma zdanilo. Tako sem počasi postala niktalop.«

»Kaj pa je to — niktalop?«

»Človek, ki vidi v temi.«

»V temi?«

»V temi lahko vidiš?«

»Očesni zdravniki, ki so me pregledali, niso mogli ugotoviti, zakaj. To je najbrž stvar kemikov ali fizikov — kaj vem!«

Temu se je smejala, in prvič sem slišal njen smeh, ki ga lahko primerjam edinole z barvo — črno, s prelivom temno vijoličaste.

»Te ne zanima, da bi zvedela?«

»Ko me bo zanimalo, bom zvedela.«

»V samostanu, kamor včasih hodim pisat, je neki brat August, ki ga zanima, kako da tranzistor igra v zaprtem prostoru, čeprav nima žic — zakaj tebe ne bi zanimalo, zakaj vidiš v temi?«

Smejala se je z velikimi ustnicami, ki so za sabo odkrivale vrsto pravih štirikotnih zob, najbrž od tobaka nekoliko bolj rumenih, kot bi človek želel in pričakoval pri ženski iz poezije.

Rodin je prišel z druge strani mize do naju, kot bi se izoblikoval iz tobačnega dima — Lenora je imela v mislih lopatastega jelena, ki se prikaže iz meglene tundre in strmi v hišo — leteči krožnik — ni pa še mogla imeti v mislih, kaj bo Rodin storil ali rekel, zato ga je gledala s prestrašeno radovednostjo, ki je razkrivala večjo krhkost, kot jo je kazala, lahko rečem, njena mogočna ženska zunanost.

»Dam ti ključ Muzejske ulice,« je rekel Rodin, spuščajoč iz ust goste dimne oblačke kot prestrašena sipa, »jaz ostanem nocoj tu.«

Dal mi je ključ svoje sobe v Novem mestu, topel od hladnega žepa, v katerem je prebival; soba v nizki, stari hiši tik Kapitlja, malo pod vrhom novomeškega hriba, ki jo je ob vsaki uri dneva prekrival zven kapiteljskega zvona.

»Zakaj pa to?« je vprašala Lenora.

»Spremil te bom domov. Saj si doma v Šentjerneju?«

»Kako pa veš, da moram še nocoj domov?«

»Ne vem, kako, a vem. Zadnji avtobus imava ob enajstih.«

»Kako veš, da sem imela namen oditi s tem avtobusom?«

»Ne vem, kako vem; ko bom hotel zvedeti, bom že zvedel.«

Zdaj se je zasmejala s toplim vetrom, ki je v dimno zaveso med nama zavrtal predor, po katerem sva prišla drug k drugemu z obrazoma in si ju dotaknila — z ustnicami, lici in čelom; pokrili so naju njeni in moji dolgi lasje, da je bil poljub skrit za zastorom in znotraj sva bila sama kot v megli ob treh zjutraj na zapuščenem Piccadiliju, medtem ko sta v naju bila dva Big Bena in se je dvoje spolnih organov ovlažilo in nabrekli; iz tundre — takoj za prvim vogalom ob Piccadiliju — so ruknili lopatasti jeleni, čreda je topotala mimo, da se je močvirje dvignilo iz tal in para iz nozdrvi jim je bruhala kot iz podivjane črede črnih lokomotiv; iz megle je vstal leteči krožnik, zalebdel nad rogovjem in hrbti, iz njegovega stola je zvonilo kot iz cerkve v Gradišču, a saj je bila cerkev iz Gradišča, ki je letela nad tundro. Nekako sva se izlupila iz hrupa in dima in malo opotekaje zaplavala žabico po pločnikih proti avtobusni postaji.

S težkim, dolgim Rodinovim ključem sem odklenil vrata sobe sredi črnega, mrzlega hodnika; pred mano je zazijala tema, kot bi soba vrgla čezme črn plašč — vanjo je le s strani visel snop blede mesečeve svetlobe kot predolga zavesa; za Lenoro pa je to že bila soba z vsem, kar je bilo v njej, kajti njene čudežne oči so znale temo razkrojiti. Ko sem jo prosil, naj mi opiše, kakšna je pravzaprav slika, ki jo gleda v prostoru brez svetlobe, je odgovorila, da vidi vse kot na sivi fotografiji z močnim rasterjem; morda tako, kot da bi ves čas padal droben sneg; če je zares temno, v absolutni temi, predmeti niso več ostri, ampak se združujejo, kot bi jih gledala skozi motno steklo. Vendar v Rodinovi sobi ni vladala popolna tema, zato je v njej takoj videla vse, kar sem videl jaz šele, ko sem prižgal luč s slabotno žarnico, ki je visela s stropa na goli žici kot narobe obrnjen plehnat krožnik za psa. S prvimi koraki, ki sva jih naredila po prostoru, sva sprožila škripanje lesenega poda in s toploto svojih teles sva presekala mraz na dvoje, zrak se je premaknil in zabegal od stene do stene, zašumelo je, kot da je Miran Jarc, ki je nekaj časa stanoval tu, pravkar odšel — piš zraka, ki ga je premaknilo plahutanje njegovega haveloka, je smuknil skoz polodprta vrata na hodnik, in pok vrat, ki so se takoj nato zaprla, je bil še malo njegov.

V kotu ob steni nasproti okna je stala postelja, in čeprav je bila soba majhna, je bil tisti kot oddaljen, kot da je velika, postelja pa je bila stlačena vanj kot najmanj pomemben del sobe, čeprav je bila videti težka, kajti takrat, ko je odšel Miran Jarc, so delali take postelje. Nad mizo je bilo razpelo, ugaslo in zanemarjeno, zamreženo od pajka, s katerim je Rodin bolj živel kot Ostržek z Murnom Modrecem, ki ga je, kot je znano, s kladivom pribil ob zid. Na mizi sta bila dva kozarca in med njima vrček, v katerem bi lahko bilo vino — takoj sem skočil pogledat, če je, in je bilo. Po vonju sem spoznal hladno, prozorno, lahko vino iz samostana. Ob vrčku je bila v masten papir zavita slanina in čebula; v košarici trd ajdov kruh. Po celi mizi drobtine. Zraven mize je stal štedilnik, ki ni bil priključen na dimnik, zato pa je bil na njem električni kuhalnik, z žico pripet v črno ploščo na zidu. Umivalnik je predstavljal lavor, vgnuzden v odprtino umivalne mize na krivih kovinskih nožicah in zraven plehnat vrč z vodo, na kateri je bila tanka opna iz leda, tanjša od stekla kozarca za šampanjec.

Spočetka sem bil zbeگان od dejstva, da se je Lenora znašla skupaj z mano v tej sobi, potem ko sva se komaj spoznala, čeprav je bilo to napovedano vnaprej; skupaj sva pripotovala z avtobusom, skupaj prišla peš od avtobusne postaje čez kapiteljski hrib do Muzejske ulice, in zdaj sva bila tu, prepuščena drug drugemu, sama s težko hrastovo posteljo, kovinsko samostansko pečjo, z zamreženim razpelom, vinom, drobtinami, ostanki hrane, snopom mesečeve svetlobe, mrazom starih debelih sten, škripanjem desak, z vonjem po prahu in žaganju, s senco Mirana Jarca. Da bi pa nekako prehodil razdaljo, ki naju je v tistih trenutkih še ločevala, sem se podal v drobne dejavnosti, ki naj nama napravijo bivanje v tej sobi prijetno; natočil sem vino v oba kozarca in dal enega Lenori v roko, ki jo je nestrpnost stegnila proti meni — še zmerom je stala blizu vrat, kot da si pušča še malo možnosti za beg — obrnjena proti postelji, ki je potunjeno čepela tam, kot da

se hoče skriti v zidove — stočil sem vino na dušek vase, ker sem bil žejen od dima kajenja in suhega zraka v avtobusu, potem pa sem se nekako rešil v drva in peč, v papir in vžigalice, kajti biti tu z Lenoro, za katero sem vedel, da v sebi nosi skrivnost zame, je bila velika reč in velika reč me na začetku zmerom zbega, tudi če vem, da ne gre za pomoto.

Ogenj v nizki kovinski pečici, ki je čepela na tleh na štirih kratkih, ukripljenih nožicah kot buldog, je zagorel hitro, kot da je skrit v žaganju in drveh komaj čakal, da vstane iz njih in zraste v žar in svetlobo. Najprej je bil glasen, zavekal je v svet s pokanjem in prasketanjem, škripal je, cvilil in šumel, ko je cvrl prozoren celofan cigaretnih škatel, potem se je počasi umiril, sprijaznjen z vlogo, ki jo je dobil, sicer pa je svetil in grel Lenori in meni na najini poročni noči . . .

Gledala sva se čez mizo, ko sva jedla slanino in pila rdeče vino belih menihov. Potem sva si prižgala cigarete. Toplota je hitro rasla iz peči, zato sva kmalu odložila kožuhe in obsedela drug pred drugim oblečena tako kot na predavanju profesorja Hipolita, oba enako, črno. S kožuhom je odložila mogočnost, ki jo je zbužala oblečena vanj — njena ramena pod oprijetim pulijem so bila drobna, vrat tanek, joški majhni in koničasti, predvsem pa se je njen zahtevni, veliki obraz omehčal, košate lase je odgrnila z obraza in si jih položila na hrbet in tako je postala odkritejša, dostopnejša in bližja.

»Saj se ti tudi res približujem,« je rekla.

»Torej me nisi pozabila — od tedaj, ko sva se prvič videla na pokopališču, v Gradišču?«

»Nisem te pozabila.«

»Se spominjaš tudi starca s spremstvom, ki je prinesel vence na neki grob, prav blizu tam, kjer si ti stala?«

»To je bil Kartnervald.«

»Torej ga poznaš?«

»Poznam.«

»Od kod?«

»Vsi, ki smo doma pod Gorjanci, ga poznamo.«

»A kako?«

»Tako — vemo zanj.«

»Zdelo se mi je, da te opazuje s posebnim pomenom.«

»Bila sem petnajst let na Labradorju. Nazadnje me je videl, ko sem bila stara pet let.«

»Misliš, da te je prepoznal, tâko kot si zdaj, odraslo žensko?«

»Je.«

»Kako veš?«

»Poznal je mamó.«

»Kako je poznal mamó?«

»Poznal je vse ljudi pod Gorjanci.«

»Kako, da je poznal vse ljudi pod Gorjanci?«

»To je bil njegov poklic,« je rekla, »ampak zakaj to tebe tako zanima?«

»Mene vse zanima,« sem rekel in dvignil kozarec — vrček je bil neizčrpen in večkrat sem pogledal vanj, misleč, da je vino že pri dnu, pa ni bilo;

kot da je vanj pritrjena skrivna cev (tako kot skrivni hodnik), ki vodi do samostana, od koder nekakšen pritisk ves čas vzdržuje v vrču isto količino vina.

»Kako se mi približuješ?« sem rekel potem.

»Tako, da se ti oddaljujem.«

»In zakaj se mi oddaljuješ?«

»Da se ti približam.«

»Kje pa je najbolj stična točka tega približevanja?«

»O, daleč je še. Je pa velika. Neskončna!«

»Neskončna je samo smrt,« sem rekel.

»Se ne spominjaš več, kaj je predaval profesor Hipolit?«

Tega sem se seveda spominjal. Zasmejala sva se. Lenora je vstala od mize in stopila do peči, tam je pokleknila zraven vratc, jih odprla in strmela v ogenj, ki je z nekaj zubljiči kot z lovkami poskušal priti ven in jo zgrabiti ali mogoče pogladiti. Zdaj sem jo gledal na pol od zadaj, na pol od strani; ker je klečala, je bila napeta v značilno hruškasto obliko, kot bi jo ustvaril steklopihač, od spodnjih robov ritnih hlebcev pa se je zoževala v tesnih črnih hlačah proti stopalom, skritim v lakaste škornje s tanko visoko peto. Lasje so se ji na eni strani prelili čez prsi, na drugi, ki je bila odkrita proti meni, pa jih je držala z roko, zato sem lahko videl profil, in ko se je še malo premaknila, njene oči, ki so z nekakšno zaskrbljenostjo gledale v ogenj, kot da so pri nekem svetem obredu v zvezi z ognjem.

»Čakam Salamandra,« je rekla.

»Kdo je to?«

»Prebivalec daljnega planeta, ki hodi obiskovat zemljanke skozi vratca peči, kadar v njih gorijo ognji.«

»Kaj pa potem počne z zemljankami?«

»Ljubi jih,« je rekla in se pri tem obrnila na kolenih, tako da je bila vsa obrnjena vame. To je bil brez vsakega dvoma njen poziv in ubogal sem ga, ne kot robot, ampak kot Salamander, ki prihaja iz ognja, ker ve, da ga lepotica pričakuje.

Lenora je bila obrnjena proti meni, kleče ob odprtih vratcih peči, iz katerih so v majhnih eksplozijah prskale iskre in ugašale ob njenem črnem puliju kot zvezde, ki se utrinjajo v noči — jaz pa sem še nekaj časa po pozivu stal in gledal prek nje v daljave kota, v katerem je bila postelja, težka kot lokomotiva, a daleč, kot da je odpeljala pred voznim redom. Potem sem se iz višine začel spuščati k Lenori, in to je trajalo zelo dolgo, saj sem prihajal od daleč in da sem prišel čisto do nje, sem moral še mimo vratc od peči, kjer me je ujela zelo dolga ognjena lovka in mi osmodila lase na sencèh, tako da je resnično zadišalo po osmojenem ljubimcu, ki je prišel iz ognja. Njene roke so od zadaj prišle na moje teme in prsti so se ji zarinili v lasne gozdove pokrajine glave Salamandra, medtem ko sva se potopila z obrazoma drug v drugega, si jedla jezika, z očmi utonila v temo, ki pa je vendarle spuščala skozi temne zastore migotanje ognja kot oddaljeno svetlikanje, ki že čaka na drugi strani. Najina oblačila so šla pred nama skozi te obetajoče teme, združile so se v en kup, puliji so se ovili okrog škornjev in njene hlače

so zlezle v moje, nogavice so zamašile izhode iz hlačnic, majici sta ostali v rokavih pulijev, kamor sta se zatekli, da ne bi ostali sami na tleh, in nazadnje, ko je bilo med nama že vse koža, ki je kosmata prekrivala gladko, so šle spodnje hlače, ene v drugih, volnene in svilene, pod peč, še vedno povezane z večjim, črnim kupom prek dolgih bombažnih ženskih nogavic, ki se niso hotele čisto izmotati iz njih.

Zdaj je bilo treba od blizu spoznati, kar se je razkrilo, in odpravila sva se na to pot počasi, s previdnostjo izkušenih ljubimcev, kar sploh nisva bila, in s strašljivostjo začetnikov, kar tudi nisva bila več povsem — s svežino mladega mesa, ki sva jo imela, in toploto sveže krvi, ki se je pretakala po najinih žilah — in deloma s strahom pred skrivnostjo, ki je prežala na naju oba v tem srečanju — in z ljubeznijo, ki se je morda začela prebujati na tem delu poti. Lenora je imela belo in tanko kožo kot proteus, kot da so jo kopali v mleku, kot da ni nikoli videla sonca — saj jo je vzgajala vedno samo megla labradorske tundre in tema polarnih zim. Zato pa je bila občutljiva kot krilo metulja, ko so šli orači prsti čez njena polja, je vzvalovila in drobne dlačice, sicer nevidne, a zdaj razločne v ostri svetlobi salamandrskega ognja, so se dvignile pokonci v rumenem svetlikanju in koža je žvižgala v globino telesa prešerno budnico, pojoč, zbudite se, tkiva, in pojdite z nami!

Po tem prvem rahlem, obotavljivem naletu, ko sem spustil prste rok do dna in jih namerno odtegnil, preden so ga utegnili predreti, so prišle do mene njene roke, spustile so se od ramen dol po smučišču hrbta in me obrnile okrog, da sem se z lopaticami dotaknil starega lesa tal, po katerih je nekoč nervozno koračil Miran Jarc skupaj s svojimi ekspresionističnimi sencami, in na zidu v smeri mojih stopal, je zrasel velik senčen mož brez rok in nog, z debelim korenem pritrjen k tlom, s tropskim klobukom na okrogli glavi — podoben gobi — majal se je sem in tja, kakor da je tik pred padcem, a ga je valiła senčna roka z dolgimi, tankimi prsti ujela in objela, da je trdo obstal pokonci in se začel šopiriti, ujet med prsti kot domač papagaj; kot da je veter pihnil čez dlake na mojem trebuhu, so zagomazele vojske mravljincev čez pokrajino, ki me je pokrivala, in v smehu sem rekel, strmeč v senčnega moža na steni;

»Ali Salamander zmerom dela senčni kino?«

»Salamander zna mnogo umetnij,« je rekla in se dvignila ob trebuhu navzgor, prekrila senčni kino z zastorom las, šla s celim zgornjim delom telesa čezme navzdol v spodnje predele, kjer je zakrila izvor senčnega moža, mojega grčastega gobana, z obrazom, v katerega se je potopil in so ga njene polne ustnice čutno umivale, da je potemnel in golčal in predel.

A ko je začutila, da ga začenjajo spreletavati trzljaji, ga je zapustila in se vrnila v zgornje prostore, kjer sva se spet srečala z obrazi, kot da se je vrnila s potovanja, na katerem sva si mnogo dopisovala — umil sem ji ustnice z jezikom in pri tem gledal v njene nočne oči tako od blizu, da so bile kot prepadi, v katere padam, in zavedel sem se, da je zdaj treba noter, ker me je njena globina vlekla z močjo vrtoglavice. Moral sem samo še izkrčiti gozd, ki je oklepval votlino — položil sem roko nanj in ves je šel

v dlan in je pod njo toplo dihal; sredinec se je previdno splazil do vhoda in ga raziskoval, dokler se ni veverica v njem popolnoma prebudila. Lenora je odgovorila z glasnejšim dihanjem in s prijemom obeh rok, ki se mi je za trenutek zdel tako močan, da ga ne bi mogel razkleniti, če bi hotel nenadoma proč — kot mrtvaški krč — seveda pa nisem hotel proč, ampak not, kamorkoli je tisti trenutek peljala ta pot, četudi v neskončnost, v večnost, v smrt; če bi stal med vrati Kartnervald z vame usmerjeno cevjo revolverja in mi ponujal življenje v zameno za Lenoro, bi izbral Lenoro in potoval naprej vanjo, dokler bi bilo še kaj svetlobe, in ko bi svetloba ugasnila, bi šel naprej v temi . . . šel sem naprej, včasih po svetlem, včasih po temnem, kakor sem odpiral in zapiral oči; zdaj je bil pred mano njen obraz z zaprtimi očmi, zdaj se je spet pogreznil v temo znotraj mojih vek, namesto njega pa so se prikazale nekakšne pokrajine, na eni strani mehki, valoviti in zeleni griči, po katerih so ležale raztresene ruševine vasi, cerkva in samostanov, vse veličastno razpadlo in preraslo z goščavo — na drugi strani pa morska ploskev, do slepote bleščeča v soncu, in tu in tam majhen, prazen ploščat otoček, pokrit s samim kamenjem in trnjem. Potem spet njen obraz, tokrat odprtih oči, ki so se odpirale vame in po globini njihove temne barve so krožile nekakšne svetle točke, kot zvezde ali osvetljeni planeti v planetariju. Ko njene oči ugasnejo in se jaz skrijem za svoje zastore — spet vidim zeleno pokrajino, nekoliko bolj divjo, kot je bila prejšnja, hribe je prevlekel pragozd, iz katerega štrlijo čudne stavbe, mnogo višje od najvišjih dreves, iz kamna, železa in marmorja, ostrorobe in koničaste, razpokane, z odbitimi vrhovi, kot nekakšni pretirani spomeniki, ki jih je razbil čas. »Kot bi šel nekam v daljno prihodnost,« sem pomislil; v hribih, poraslih s pragozdom in razbitimi spomeniki, sem prepoznal Gorjance, temno, kot velika žival dihajoče hribovje, polno velikanov, vil, vampirjev in letečih krožnikov . . . »To je gotovo v času, ko ne živim več,« sem pomislil.

Stisnil sem velik del svojega življenja v Lenoro, umreti pa seveda za zdaj še ni bilo treba. Šele potem, ko sva obležala ob peči in globoko dihala, sva se zavedela, kako trde so pravzaprav Miranove deske, nenadoma sva bila oba zelo zemeljsko obtolčena po raznih delih telesa in v sporazumnem smehljaju sva se dvignila, se pretegovala in napenjala pljuča z večjimi prostorninami zraka, da obnoviva potrošene zaloge, potem sva naredila nekaj stopinj po sobi, opravila nekaj malenkosti, kot na primer, zaprla vratca peči, ugasnila sicer nepomembno žarnico na stropu, natočila vino iz neizčrpnega vrča in si odnesla kozarca k postelji, ki še ni bila raziskana, kajti niti jaz še nisem spal v njej, ker sem bil samo nekajkrat mimogrede z Rodinom v tej sobi. Ker je peč oddajala zelo močno toploto, ki je naglo naraščala v vročino, sva odprla okno in nekaj časa stala pred njim, befa in gola, da naju je mrzli zrak zimskega vesolja stuširal; ulica, v kateri je bila hiša, se je spuščala navzdol proti Krki, ob njej so stale same majhne, enonadstropne hiše s strehami, na katere je v tem času sijala luna s tako močno svetlobo, da so dimniki popolnoma podivjali in v smešni zmešnjavi tekali po strehah, se hoteli iztrgati opeki in dvigniti v nebo.

Postelja je bila novo odkritje v tej sobi. V nasprotju s tem, kar sem si od nje obetal, je bila sveže postлана, rjuha je bila morda uporabljena enkrat ali dvakrat, zato je na sebi obdržala svežino in hlad kljub vroči sobi in dišala je po pranju v reki. Zvila sva odejo ob zid in ležala gola na sami rjuhi. Najina trebuha sta se spuščala v valovanju, njen gor, moj dol, njen dol, moj gor, v interferenci; preselil sem dihanje na prsni koš in ga napel in izpihnil in Lenora je to ponovila za mano, in njeni joški, dva oranžna na njej in dva senčna na steni, so zaplaval v utripajoči svetlobi, ki jo je izžarevala peč skozi razpoke na vratcih in zgornjem pokrovu. Čakala sva, da sva se popolnoma umirila. Potem je Lenora sedla zraven mene, vzela mojega gobana v roko in ga opazovala od blizu, ko je začel spet rasti.

»Kaj imaš to, okrog?« je rekla potihoma, kot da ji je malo nerodno — ker ni vedela, kako bom reagiral na tako vprašanje.

»Kaj to?« Dvignil sem se na komolcih in se ozrl vanj začuden, kot da ga še nisem videl.

»Ta hrapavi obroč okrog glavice. Ali ga zato tako čutim, ko je v meni, ker je hrapav?«

»O, obroč okrog glavice misliš,« sem rekel, »to sem si dal delat.«

»Kako — delat?«

»Pri vulkanizerju vendar, pri Škafarju nasproti gostilne Pod lipo.«

»Ne vem, kaj je vulkanizer.«

»Obrtnik, ki krpa avtomobilske zračnice.«

»Ah, ne,« je rekla in ga spustila, in ker še ni bil čisto obnovljen, je sklonil glavo z obročem, kot da mu je žal.

»Zdaj ga bom zalila,« je rekla takoj potem zelo hitro, vzela poln kozarec vina z mizice in ga zlila na mojega sklonjenega sopotnika, ki pa je od presenečenja padel, namesto da bi vstal.

»Veš kaj,« je rekla potem — zdaj je bila bolj podobna nedolžni punčki, ki se igra, kot usodni ženski — »tudi žrtvovati morava.«

»Komu?«

»Salamandram v vesolju.«

»Ali so tudi Salamandre? Prej si omenila samo Salamandra moškega spola«

»Seveda so tudi ženske Salamandre. Tako kot oni prihajajo skozi vratca peči ljubiti ženske zemljanke, prihajajo ženske Salamandre ljubiti moške zemljane. Nocoj sem varala svojega obiskovalca s tabo, zato moraš ti žrtvovati njihovim ženskam.«

»Kaj pa?«

»Pokazala ti bom.«

Zlezla je ob meni navzdol, me prestopila z eno roko in eno nogo, tako da je ležala na meni in si namestila mokri goban med prsi. Z močjo ga je stisnila z njimi in se začela voziti po njem gor in dol, puščajoč za sabo sled, kot bi šel polž po kanalu mojega prsnega koša v svoje vrtove. Nikamor ni mogel pobegniti, ujeti tič, in vse, kar mu je ostalo, je bilo, da je zrasel do skrajne meje, ki jo je kadarkoli lahko dosegel, in se pridružil njeni tesni igri. Dolgo je trajalo in v tem času sem videl plahutati po sobi nekakšne

oranžne prozorne ženske s svetlečimi se venci v laseh, ki so se izvijale iz peči skozi ozke razpoke v vratih in so jih krasili šopi isker boljše, kot bi jih venci nakita iz dragih kamnov; zdelo se je, da so pele, komaj slišno, s cingljajočimi oddaljenimi glasovi, kot bi v sosednji sobi jedla sanjska družba s tankim, srebrnim priborom. Imele so ljubke obraze in nežne, krhke postavice brez teže, zato so lahkotno poskakovale s tal ali mirno plavale in lebdele nad njimi, nekatere čisto pod stropom. Večinoma so bile nasmejane, ena, ki je legla na strop nad posteljo, pa mu je žugala s prstom, ki je puščal v zraku za sabo sled isker, hkrati pa je mežikala s porednim očesom. Zelo je bila podobna Lenori, skoraj kot ogledalna podoba v vodi, sicer pa je tudi bila njena ogledalna podoba — iz ognja.

Frotale so okrog naju, dokler med Lenorine prsi ujeti ptič ni iztrzal svojega soka na njeno kožo, in so ga njene prsi prestregle. Skočila je pokonci in stekla k mizi, z roko braneč težki kaplji, da ne bi padla — na mizi je našla prtiček, nekoliko prelit z vinom, ujela kapljo nanj, pokleknila k peči, odprla vratca s prosto roko in vrgla prtiček z vinom in spermo Salamandram, ki so se ugrezile v ognjeni vhod, kot da se jim mudi uživati zemeljske darove.

»Videl sem jih, verjameš ali ne?« sem rekel, »prav pohlepno so čakale, vesoljske psice.«

»Seveda si jih videl, saj so res bile,« je rekla Lenora. Prinesla je vrč od mize k postelji in napolnila kozarec, iz katerega je prej zlila vino name. Sede, naslonjena na nadglavno stranico postelje, omehčano z blazino, sva pila in kadila. Še vedno hladno vino je zalivalo najini pregreti notranjosti. Ko sem vdruhič nalival kozarca v postelji, se mi je zazdelo, da tako majhen vrč, ki ne drži niti enega litra, nenavadno dolgo traja in je ves čas enako težak. Prislonil sem oko k odprtini in gledal vanj in še zmerom sem videl svetlikanje rdečega žvižgava nekje na sredini. Rekel pa nisem nič, saj nisem hotel pokvariti čudeža, ki se je menda dogajal.

Lenora je ob meni molče kadila. Zdaj sva bila do pasu pokrita z odejami. Naredil sem še nekaj požirkov iz kozarca, ga prek nje ponesel do nočne omarice in odložil. V mislih sem se vrnil na predavanje profesorja Hipolita. Gledal sem profesorja od daleč, z vrhnjih vrst, tako da je bil glede na perspektivo majhen, pa se mu je vseeno videlo, da je velik, in lahko bi šel še više, če bi bila predavalnica še višja in še daljša, pa bi bil še zmerom velik, kamorkoli bi šel, od koderkoli bi ga pogledal, zmerom bi bil velik in njegov glas enako močan in kljub občasni hripavosti jasen, njegove misli eksaktne; govoril je o prestopu smrtne linije. Tako sem stopal z njim ob nekakšni meji, vedoč, da je na eni strani življenje in na drugi smrt, in od utrujenosti, ki me je nenadoma zajela, sem včasih klecnil in bi skoraj padel na drugo stran, kar bi bilo zelo lahko, ker meje ni ščitilo nič in branil nihče, sploh ni bila konkretno zarisana in lahko bi jo prestopil po nesreči, a tudi prostovoljno, če bi hotel. Potem sem nekako omahnil v mejo samo, ne da bi jo v celoti prestopil, in znašel sem se v zvezdnati noči pred veliko katedralo, v katero sem moral vstopiti, čeprav mi ni bilo jasno, zakaj — odriniti sem moral velika okovana vrata, ki so se odpirala s težkim škri-

panjem, nato sem prepoznal glavno ladjo in prizor pred oltarjem, ki sem ga že videl, čeprav v tistem hipu nisem vedel, kdaj in kje. Podal sem krono, ki sem jo prinesel na rokah, mladeniču s kljukastim obrazom in lokavim izrazom in on jo je v iztegnjenih rokah ponesel k Lenori, oviti v belo tančico, ki je pokleknila na eno koleno in sprejela krono na sklonjeno glavo kot v kakem filmu z Elizabeth Taylor in Richardom Burtonom. Potem smo se vsi trije obrnili proti ljudstvu v cerkvi in iz prve vrste je stopil Kartnervald in položil črn trak Lenori okrog ramen; na njem je pisalo z zlatimi črkami: »Prihodnost je naša.«

Vtem sem spet zdrknil iz mejne linije na živo stran, ker mi je prišel v pljuča dim Lenorine cigarete. V polzavesti sem zdrknil ob blazini navzdol in Lenora me je smehljuje gledala zviška.

»Sanjal si,« je rekla.

»Ne, prihodnost ni njihova,« sem rekel sam zase. Njena prisotnost je vdrila vame, kot bi odprl zapornico velike reke, položil sem roki okrog nje in jo stisnil k sebi — pri tem pa sem imel občutek, da mi bo spolznila iz objema kot mokra riba.

Čigava ni prihodnost?« je vprašala.

»Njihova.«

Potem sem hitro vprašal;

»Ali si vedela, da me boš našla na Hipolitovem predavanju?«

»Ja.«

Tedaj je bila Lenora še živa, kolikor le more biti živo živo bitje — in jaz sam sem bil živ toliko kot ona; kajti dvajsetletni mladenič ne razmišlja o smrti, če pa razmišlja, v teh mislih ni strahu. Jaz sem vedel, da sem jo srečal — na pokopališču v Gradišču, na dan mrtvih — ne da bi vedel, v kakšni obliki se mi je približala. Nekje tam je bila. Njena mrzla pokvarjena sapa je prihajala iz Kartnervaldove smeri. A kaj more imeti pri tem Kartnervald, starec, odstavljen funkcionar, ostanek dobe, ki je ni več? Kako bi on mogel ogroziti rastočo mladost — kako bi si mogel prilastiti našo prihodnost, ko ni znal obdržati niti svoje preteklosti in v sedanosti samo samozadovoljno vegetira s svojim klovnovskim spremstvom? Prihodnost je vendar naša, ne njegova . . .

»Najina,« je rekla Lenora z ironičnim smehom — kot da mi je brala misli.

»Ja. Na koncu bova samo še midva. Ko ne bo nikogar drugega več. Ko bo Gorjance prekrival pragozd in bojo tiste velike koničaste železobetonske stavbe porušene. Najbrž bova bivala v kakšnem na pol podrtem samostanu.«

»Ali v cerkvenem stolpu.«

»Ki bo seveda letal sem in tja.«

»Tako da bova lahko odletela na samotne ploščate otočke v morju.«

»Kako pa veš zanje?«

»Saj veš, da vem!«

Še enkrat sem splezal na njene snežno bele hribe — in se spustil z njih v Kobiljo dolino, med njena trda bedra, ki so se zaprla za mano kot Sezam

za Ali Babo, ko je prišel v jamo ukrast razbojniški zaklad. Lenora je znala stiskati mišice, znala je z njimi jesti moškega gobana; njen trebuh se je vrtil kot pri trebušnem plesu, in ramena, ki sem jih držal v dlaneh, so se podaljšala v nekakšne peruti, s katerimi je krožila in na katerih sva se skupaj dvigala.

To je bil polet z mnogimi vmesnimi pristanki. Včasih sva se ustavila sredi gibanja in se pogovarjala, ne da bi šla narazen. Potem sva si dolgo gledala v oči, zunaj negibna, in sledila trzljajem, ki so se sproščali v naju sami od sebe; počasi so se ti drobni, oddaljeni notranji trzljaji razširjali, prinašajoč nove moči telesoma, kot znova zakurjen kotel, ki požene stroje stoječe ladje v tek, da izpluje iz пристanišča. Vedno znova sva pristajala v mirnih pristaniščih in se vedno znova podajala na pot. Obplula sva velik del najinega morja, pristala na številnih samotnih otokih, v mirnih lagunah, v zakotnih pristaniščih in nazadnje je bilo že videti, da sva se na potovanju izgubila in ga ne bova mogla končati, da bova ostala priklenjena drug na drugega v muki neizpolnjenega, dokler tolikokrat ohlajeni in spet zakurjeni kotel ni končno le eksplodiral, da naju je hkrati boleče razneslo. Še preden sem popolnoma odšel iz Kobilje doline med njenimi nogami, sva zaspala; njene roke so ostale ovite okrog mene, rjuha je bila vroča in polna sokov, ki so mezeli iz vseh por najine kože, postelja je še težja od utrujenosti trdo in težko pritiskala na škripajoč pod in končno je klonil tudi ogenj v železnem buldogu in ugasnil v svoj pepel. V Kapitlju je zvonilo tri.